

ДО

Г-Н СТЕФАН БЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ИКОНОМИЧЕСКА
ПОЛИТИКА, ИНВЕСТИЦИИ И
ИНДУСТРИЯ
52-РО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

**СТАНОВИЩЕ
ОТ БЪЛГАРСКА ФИНТЕХ АСОЦИАЦИЯ**

Относно: *Проект на Закон за потребителския кредит, внесен на 11.09.2026 г., в Народното събрание (сигнатура 52-602-01-41)*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БЕЛЧЕВ,

Българската финтех асоциация (БФА) е юридическо лице с нестопанска цел, което обединява водещи финтех дружества в България, включително платежни институции, дружества за електронни пари, финансови институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции, крипто търговци и други участници на пазара. От създаването си преди повече от осем години Асоциацията последователно изпълнява своята мисия да предоставя платформа за партньорство между заинтересованите страни в сектора на финансовите технологии, като насърчава сътрудничеството и обмена на експертиза с цел развитието на по-достъпни, иновативни, ефективни и удобни за потребителите финансови услуги. БФА представлява и защитава общите интереси на своите членове пред държавните и регулаторните органи, инвеститорите, финансовите институции, както и пред международни организации и партньори.

Българската финтех асоциация представя настоящото становище във връзка с обсъждания Законопроект за потребителския кредит и транспонирането на Директива (ЕС) 2023/2225. Законопроектът засяга пряко средата за развитие на дигиталните финансови услуги, автоматизираната оценка на риска и технологичните модели за дистанционно кредитиране. С настоящето становище асоциацията подкрепя високите стандарти за потребителска защита и отговорно кредитиране. За да бъдат те ефективни, регулацията следва да бъде технологично неутрална, основана на качествени данни и съобразена с реалните разходи за съответствие, киберсигурност, идентификация и автоматизация. Иначе съществува риск правилата да ограничат именно онези компании, които инвестират най-много в прозрачност, контрол и цифрова инфраструктура.

1. Оскъпяване на кредита и реалната цена на дигиталната услуга

БФА подкрепя ясни граници на цената на потребителския кредит. Тези граници обаче следва да отчитат спецификата на дигиталното кредитиране. Дори когато целият процес протича онлайн, всяко заявление изисква технологична инфраструктура, идентификация, проверки в бази данни, механизми за предотвратяване на измами, оценка на кредитоспособността, информационна сигурност, съхранение на данни и постоянни инвестиции в регулаторно съответствие. Тези разходи са до голяма степен фиксирани и при кредит с ниска главница се разпределят върху малък размер финансиране. Поради това прекомерно нисък ценови таван може да направи определени сегменти икономически нежизнеспособни за регулираните финтех компании, без да пресмахне потребителското търсене.

Считаме, че законът следва да се стреми към максимална прозрачност на крайната цена, а не към изкуствено прехвърляне на различни разходи в един общ лихвен компонент. Реално извършените и предварително оповестени услуги следва да могат да бъдат законосъобразно включвани. От гледна точка на потребителя по-разбираем е моделът на максимален общ разход в абсолютна стойност. Подходът, при който общото оскъпяване не може да надхвърля размера на усвоената главница, има предимството да дава лесно проверима граница и да позволява сравнение между различни оферти, независимо от срока и технологичния модел на кредитиране.

2. Капиталови изисквания – качество на участниците вместо формална регистрация

Финтех секторът работи с чувствителни данни, сложни технологични системи и значителни регулаторни задължения. Поради това БФА счита, че достъпът до пазара следва да бъде обвързан с реален финансов, професионален и технологичен капацитет. БФА подкрепя въвеждането на по-високи и по-съдържателни изисквания за достъп до пазара, включително по отношение на капиталовата обезпеченост, но счита, че те следва да бъдат съобразени с мащаба, бизнес модела и рисковия профил на съответната финансова институция. Наред с размера на капитала следва да се отчитат и качеството на корпоративното управление, системите за управление на риска, технологичната устойчивост, киберсигурността и способността на дружеството да гарантира надеждна защита на потребителските данни. По този начин регулацията ще насърчава устойчиви и технологично зрели участници, без да създава непропорционални бариери пред иновациите и развитието на финтех сектора.

3. Достъп до регистрите – данните са инфраструктура за отговорно финтех кредитиране

За финтех сектора качеството на оценката на кредитоспособността зависи пряко от качеството на данните. Автоматизацията не замества надеждната информация - тя само позволява да бъде обработена по-бързо, последователно и с проследими правила. Достъпът до Централния кредитен регистър и ЕСГРАОН е необходим, но не дава достатъчно информация за текущата заетост и реалния източник на доход. Поради това регулираните кредитори следва да получат нормативно гарантиран служебен достъп чрез RegiX до относимите данни на НАП, включително Регистъра на заетостта и необходимата осигурителна информация.

Този достъп трябва да бъде при ясна целева ограниченост, техническа проследимост и защита на личните данни. Същевременно той би позволил значително по-точна и автоматизирана оценка на риска, по-малко измами, по-малко кредити над възможностите на клиента и по-добра защита срещу дългови спирали. Не е последователно законът да увеличава отговорността на кредиторите за качеството на оценката, но да не им предоставя достъп до държавните данни, които са необходими именно за нейното извършване. За финтех екосистемата това е въпрос на базова регулаторна инфраструктура.

4. Свърхрегулацията на регулираните финтех компании създава предимство за нерегулирания пазар

Легалната финтех компания инвестира в лицензи и регистрации, капитал, технологична инфраструктура, киберсигурност, механизми за предотвратяване на измами, защита на данните, отчетност, вътрешен контрол и потребителска защита. Нерегистрираният кредитор не понася тези разходи и не прилага нито стандартите за оценка на кредитоспособността, нито ограниченията върху общия разход, рекламата и събирането на вземания.

При прекомерно натрупване на ограничения върху светлия сектор икономическият ефект може да бъде обратен на търсення. Част от регулираните участници ще ограничат определени продукти или клиентски сегменти, докато търсенето на краткосрочно финансиране ще остане. Това освобождава пространство за нерегистрирани и технологично непрозрачни участници. За финтех сектора това има и вторичен ефект: намалява се стимулът за инвестиции в иновации, автоматизация и защита на потребителя, защото тези инвестиции се превръщат в конкурентен разход спрямо субекти, които изобщо не спазват правилата.

Затова устойчивият модел е по-висока входна бариера, строг контрол върху нерегистрираните участници и същевременно предвидима, технологично неутрална и икономически изпълнима рамка за легалните компании. При такава среда светлия сектор може да расте и да изтласква незаконното кредитиране чрез по-добра услуга, по-ниски оперативни разходи и по-качествена оценка на риска.

5. Регулацията трябва да позволява дигитален модел на предоставяне на информация

БФА счита, че изискванията за реклама, разяснения и предоставяне на информация следва да бъдат адаптирани към дистанционните канали. Директивата допуска отчитане на конкретните обстоятелства и на начина, по който услугата се предлага. При мобилни приложения и онлайн интерфейси нормативната цел може да бъде постигната чрез ясни слоеве на информация, клиकване, скролване и лесен достъп до задължителните данни, без механично пренасяне на хартиени модели в дигитална среда. Технологичната неутралност не означава по-ниска защита. Напротив, добре проектираната дигитална среда позволява информацията да бъде по-достъпна, проследима и персонализирана, стига законът да поставя ясни резултатни изисквания вместо прекомерно детайлни предписания за формата. БФА счита, че новият Закон за потребителския кредит може да създаде по-модерен и устойчив пазар, ако съчетае висока потребителска защита с достъп до качествени данни, технологична неутралност и икономически реалистични правила.

Призоваваме Народното събрание при окончателното оформяне на законопроекта да постави акцент върху: разбираема и икономически обоснована регулация на осъществяването; съществено по-високи капиталови и професионални изисквания за достъп до пазара; нормативно гарантиран достъп на регулираните кредитори до необходимите държавни регистри; технологично неутрални правила за дигитално предоставяне на услуги; и ефективен контрол върху незаконното кредитиране. Така потребителската защита ще бъде подкрепена не само с повече правила, а с по-добри данни, по-устойчиви участници и реална конкуренция между прозрачни и контролируеми финансови компании.

С уважение, –

Светослав Димитров

*Член на Управителния съвет на
Българска финтех асоциация*